

Koffie

In de vroege ochtend verzamelt het zuchtende docententeam zich rond het koffieapparaat. Beurtelings drukken de junkies op de knop en de donkerbruine diesel van de dageraad stroomt klaterend in de kartonnen beker, mok of – de knop eronder – thermoskan. Is het apparaat buiten werking, dan is er paniek, want zonder de drugs verloopt de dag wankel, het wazige hoofd begint op den duur zelfs pijn te doen. Afkickverschijnselen, inderdaad. Maar de koffie stroomt deze ochtend en nog voor de eerste bel klinkt heeft iedereen zijn shot gehad – het team vlindert uiteen door het gebouw.

‘Het zwarte goud zou de brandstof van de moderne tijd zijn. Koffie versoepelde de samenleving, zoals olie een machine’

In de zeventiende eeuw arriveerden thee, cacao en koffie in Europa. Al vrij snel was het een uitgemaakte zaak: het continent was *hooked* aan cafeïne. De warme dranken waren gezond, want bereid met gekookt water. Bovendien merkten men dat de cafeïnehoudende middelen stimulerend werkten. In alle opzichten een goed alternatief voor de vertragende alcohol. De Amsterdamse arts Stephanus Blankaert schreef in 1686: ‘t Is toch nauwelijks veertig jaar, dat men dese drank in Holland gebruikt heeft, (...) Maar nu is die drank soo gemeen geworden, dat men de Coffi-huizen tot Amsterdam soo vol van menschen siet dat se gepropt zijn.’

De Amerikaanse schrijver Michael Pollan publiceerde vorig jaar *This Is Your Mind on Plants*, een boek over opium, mescaleen en cafeïne. Hij maakt het zonneklaar: cafeïne is doping. Hij pleegde ook zelfonderzoek. Toen hij na drie maanden *clean* te zijn geweest zijn eerste koffie dronk, was die ervaring euforisch. De cafeïne gaf hem bovendien zo’n energie dat hij die dag allerlei klussen volbracht die waren blijven liggen – het effect leek op dat van amfetamine.

Pollan suggereert zelfs dat de verlichting en de industriële revolutie zonder cafeïne misschien niet plaats hadden gehad.

Het zwarte goud zou de brandstof van de moderne tijd zijn. Koffie versoepelde de samenleving, zoals olie een machine. En het is waar: de verlichte denkbeelden ontsproten goeddeels in koffiehuisen. En misschien waren de arbeiders van de ijzeren eeuw alleen maar dankzij cafeïne in staat de lange dagen te maken die ze maakten?

Maar nu dit. Maandelijks wordt van mijn loon 6 euro en 90 cent ingehouden om mijn koffiepauzes te bekostigen – ik zie het terug op mijn loonstrook. Zouden wij de lessen kunnen draaien zoals we ze draaien zónder koffie? Ik denk het niet. Worden we uitgebuit? Jazeker. We betalen onze eigen doping en houden de tent draaiende. Koffie? Iemand? ■

Jelte Posthumus woont in Groningen en is daar docent geschiedenis op het Willem Lodewijk Gymnasium. Hij schrijft al jaren over het onderwijs. Daarnaast is hij radiopresentator voor *Glasnost*, een Gronings radioprogramma over kunst en cultuur. Ook is hij muzikant en film liefhebber.

·VGN KLEIO

Hoofredactie:

Daan van Leeuwen |
hoofredactie@vgnkleio.nl

Eindredactie:

Patsboem!
educatief, Richard de Rooij |
redactie@vgnkleio.nl

Redactie: Quinten Koster, Lisa Oskamp, Nicole van der Steen, Bart den Uyl, Ben Vriesema

Medewerker: Jelte Posthumus

Vormgeving: Bianca Emanuel
Magazine Design

Redactieadres:

Berg en Dalseweg 199,
6522 BJ Nijmegen

Druk: Drukkerij Wilco BV,
Meppel | ISSN 0165-6449

Advertentie acquisitie:

Susanne Elgershuizen, 06 - 137 601 25 |
elgershuizen15@gmail.com

Kleiokrant: Kopij kunt u sturen
naar: redactie@vgnkleio.nl.

Website: www.vgnkleio.nl

Social media: @gsonderwijs
www.facebook.com/vgnkleio
www.linkedin.com/company/vgn-kleio

Contributie:

Lidmaatschap VGN € 80,- | Studenten € 50,-

Leden- en abonnements-

administratie: Lid worden
of uw gegevens wijzigen?

Stuur een mail naar:
aanmelden@vgnkleio.nl.

Dagelijks bestuur VGN

Marjan de Groot-Reuvekamp,
voorzitter
Rogier Spanjers, *vicevoorzitter*
Linda van Beek, *secretaris*
Kees van de Sande,
penningmeester
Pim Renou, *communicatie*

Algemeen bestuur VGN

Gerard Rozing, *cie. vmbo*
Emiel van der Hart, *cie. havo/vwo*
Pim van der Helm, *cie. pabo*
Hanneke Tuithof,
cie. lerarenopleidingen
Mariëlle van de Straat,
cie. didactiek en activiteiten
Kris van de Heijkant,
cie. wereldgeschiedenis

Berichten voor het VGN-bestuur
kunt u sturen naar:
contact@vgnkleio.nl.